

26 Het Witte Huis ging van zuid naar noord

Dertig jaar geleden verscheen het boek 'Villa Rote' van de hand van Rob van den Dobbelsteen, waarvan ik de mede-auteur was. Het boek werd uitgebracht als aandenken aan het gereedkomen van Provincialeweg nummer 16. Daar vinden we een riant herenhuis dat het jaartal 1729 draagt, een statig monumentaal gebouw dat het beste te zien is vanaf het water. Het staat aan en ten noorden van de Kerksloot aan het eind van de Gouw. 's Zomers met de boot of 's winters op de schaats kun je de prachtige voorgevel mooi bewonderen. Maar recente inwoners van dit dorp of jongere Westzaners zullen al niet meer weten dat dit huis eigenlijk helemaal nog niet zo lang daar staat. Het 'Witte Huis' kent daarentegen een roemrijke historie en bewoners die bij de gegoede burgers behoorden. Een verhuizing van Zuid naar Noord! Daar ga ik hier iets meer over vertellen.

Aan de Overtoom woonde al in de 15e eeuw een familie van houtkopers die bekend werd onder de familienaam Blaauw. Naamgever van die familienaam was ene Dirck Dircksz. Heijnis, die Blaauwe Dirck werd genoemd. Dirck werd rond 1600 geboren aan de Overtoom en was houthandelaar en betrokken bij de scheepsbouw aan de Overtoom. Achternamen varieerden in die tijd nogal eens, Dirck's bet-betovergrootvader was Pieter Saen of Saenen die rond 1450 geboren werd. Maar de nazaten van 'Blaauwe Dirck' noemden zich vanaf dat moment Blaauw. Een van hen was Cornelis Gerritsz. Blaauw, die in 1683 werd geboren, inmiddels alweer een achterkleinzoon van Dirck. Ook hij was houthandelaar en had belangen in de Westzaanse scheepswerven en de walvisvaart. Hij was eigenaar van zaagmolen De Huismusch, die ten noorden van zijn huis stond en door zijn vader in 1682 was gebouwd. Na diens overlijden in 1712, werd Cornelis eigenaar van huis en molen en huwde hij met Elsje Hoofd, dochter van walvisvaartreder Jacob Claesz. Hoofd. Op 3 november 1728 overleed zijn moeder Aagje Kuijper, die een flink vermogen naliet. Een deel ging, ruim een maand later, per legaat naar de Doopsgezinde Vermaning. Maar er bleef genoeg over. Naast zoon Claas Blaauw waren er twee zonen die allebei Cornelis heetten. Merkwaardig, maar dat kwam vaker voor. De jongste Cornelis noemde zichzelf Kuijper Blaauw, aldus voegde hij de naam van zijn moeder toe. Beide Cornelissen investeerden in 1729 flink. Cornelis Kuijper Blaauw bouwde een riant herenhuis en daarachter een nieuwe houtzaagmolen, die hij toepasselijk De Blaauwe Kuijper noemde. Ook dat huis bestaat nog altijd, nu Zuideinde 152.

De oudere Cornelis liet in datzelfde jaar op de plek van het huis van zijn voorouders ook een nieuw huis bouwen. En dat was het 'Witte Huis', een stenen huis dat wit gepleisterd werd. Dat was bijzonder in die tijd, voornamelijk werden lichtere houten huizen gebouwd. De slappe veengrond, in combinatie met het direct beschikbare hout lag daaraan ten grondslag. En zeker voor een houthandelaar! De constructie is overigens geheel van hout en de

Hier zien we het huis rond 1890, van Adriaan de Lange, nog met het oorspronkelijke achterhuis.

stenen muren hebben geen dragende functie. En toch had het nog groter en mooier moeten worden. Het huis werd oorspronkelijk gebouwd met nog een extra verdieping, maar tijdens de bouw werd het door de bliksem getroffen en brandde deels weer af. De godvrezende Blaauw zag dit als teken van boven en de extra verdieping werd afgebroken en de schade hersteld. Ter herinnering aan dit voorval werd een gevelsteen aangebracht in de voorgevel met een toepasselijke Psalm uit de bijbel en het jaartal uitgehouwen. Ook werd een smuiger (tegelschouw) gemaakt, voorzien van delftsblauwe tegels. Die tegels waren beschilderd met afbeeldingen die onder andere de onderneming van Blaauw lieten zien, zoals de walvisvaart en de houtzaagmolens. Die smuiger is niet teruggekeerd bij de herbouw, maar een andere. Er was ook een heel lang houten achterhuis, mogelijk nog een overblijfsel van het oude huis. Dat achterhuis werd meer dan een eeuw geleden vervangen door een nieuw stenen achterhuis, dat ook niet herbouwd is.

Blaauw overleed in 1755 en liet het huis en molen

De Huismusch na aan zijn zoon Gerrit. Daarnaast was er nog een flinke som geld, fl. 118.333,- te verdelen tussen Gerrit en de kinderen van zijn pas overleden zus Lijsbeth. Gerrit Blaauw was gehuwd met Maartje Aris Visser in 1743, maar ze overleed nog geen jaar later. Gerrit hertrouwde niet en stierf in 1778. De erfgenamen waren opnieuw de kinderen van zijn zus Lijsbeth. Cornelis Schots en Cornelis Gerbrandsz. Dekker kochten op 7 mei 1778 het huis met tuin en erf, de molen en werf voor fl. 2020,-. Enkele maanden later, op 17 september 1778 verkocht de weduwe van Schots haar helft ook aan Dekker, maar nu werd gesproken over de werf van de afgebroken molen De Huismusch.

In 1789 huwde zijn dochter Trijntje Dekker met Adriaan de Lange. Het 'Witte Huis' en de bedrijfsterreinen kwamen in bezit van De Lange en hij bouwde op de plek van de gesloopte molen een nieuwe Huismusch, ditmaal een kapitale bovenkruier. Adriaan en zijn nageslacht bewoonden het

>> Lees verder op pagina 9

Het Witte Huis rond 1920 aan de Overtoom nummer 56, ten noorden van de Dijksloot.

huis meer dan een eeuw en dit bedrijf groeide uit tot een gerenommeerde houthandel, die met drie molens werkte. Molen De Huismusch verbrandde op 12 augustus 1875 en werd in 1901 vervangen door een gelijknamige stoomzagerij. Houthandel Adriaan de Lange & Zoonen werd in 1918 opgeheven. Het huis en terreinen van de houthandel werden gekocht door naaste buurman Pieter Cornelisz. Rot.

De 21 jarige Piet Rot, werkzaam als houtzagersknecht op molen De Groene Jager, begon in 1886 voor zichzelf als handelaar in brandhout en andere brandstoffen, achter zijn ouderlijk huis op Zuid-einde 22. Daar vonden we later de kolenhandel van Westrik. De zaken breidden zich uit en het assortiment veranderde van brandhout naar timmerhout. Kort daarna kocht hij een stuk grond aan de Dijksloot en de boerderij van Schipper aan de Overtoom. Daar vestigde hij zijn explosief groeiende houthandel en nam de naastgelegen terreinen over van de van de gestaakte firma Adriaan de Lange. Inmiddels was ook de tweede generatie in het bedrijf gekomen, de zonen Cor, Klaas en Willem Jan. Cor Rot werd bewoner van het Witte Huis. Zagerij De Huismusch veranderde van naam in de imposantere vogel De Adelaar. Dat niet alleen, maar ook de bedrijfs- en zelfs familienaam Rot werd in 1948 voortaan Rote. Commercieel gezien natuurlijk begrijpelijk. Enkele jaren later kwam ook de derde generatie in het bedrijf en er werd enorm

gemoderniseerd en uitgebreid. De komst van nieuwe houtloodsen, het dempen van de balkenhaven en een nieuwe schaverij werd gebouwd. Het Witte Huis raakte in verval en werd niet langer bewoond. In de oostelijke zijmuur ontstond een groot gat, veroorzaakt door een heftruck. In 1970 werd het huis uitvoerig genummerd, in onderdelen uit elkaar gehaald en opgeslagen voor herbouw. De bedoeling was om het op de Zaanse Schans te herbouwen, maar daar werd het niets. Rote werd in 1972 verkocht aan een Engelse maatschappij en fuseerde in 1992 met Houthandel William Pont en toen ontstond het nieuwe concern Pont Meyer. Ruim tien jaar daarna kwam de werf in Westzaan leeg te staan en volgde enkele jaren later sloop van alle gebouwen. Het terrein is bestemd voor woningbouw.

Halverwege de jaren zeventig van de vorige eeuw kwam het plan voor herbouw terecht bij Cees en Ernestine Kuyt. Na diverse andere locaties werd de grond aan de Kerksloot gekozen voor de herbouw. Deze kavel had Cees gekocht van zijn vader en was het voormalige erf van korenmolen De Gouwsnip. Dus werd er enthousiast werk gemaakt van de herbouwplannen met architect Cornelis de Jong. Maar niet iedereen was ingenomen met het plan en er kwamen een aantal bezwaarmakers. Jarenlange en moeizame bezwaarprocedures hielden alles langdurig op. Maar de familie Kuyt gaf niet op. Op 1 maart 1987 was dan eindelijk het moment dat Cees Kuyt de opdracht aan zijn Aannemingsmaatschappij Kuyt kon geven. De herbouw ging daadwerkelijk van start. Op 22 november 1991 werd open huis gegeven en kon het boek worden gepresenteerd. Ook deze mede-auteur was hierbij aanwezig, genietend van een hapje en drankje. Helaas heeft Cees Kuyt niet lang kunnen genieten van zijn huis, op 6 maart 2001 is hij overleden.

Tot zover de lotgevallen van een bijzondere historie van een bijzonder huis. Het Witte Huis werd na de herbouw Villa Rote genoemd, maar deze naam doet er natuurlijk geen eer aan, zeker niet aan de roemrijke historie. Net zo min overigens als de naam van het Pont Meyer terrein.

Fred Eerenberg trotseerde storm Corrie en maakte op 1 februari 2022 deze foto van het huis aan de Kerksloot.